16/2

Philatelica

Philatelica 2016/2

Tartalom / Content:

Vas István:	Kiegészítések az 1871-es kiadású újságbélyegek irodalmához (kő- és könyvnyomás) Supplement to the Literature of the Newspaper Stamps Issued in 1871 (Lithographed and Typographed)	1.
Dr. Helmut Kobelbauer:	Cenzúra Magyarország határain belül és kívül az első világháború után Censorship Inside and Outside af Hungary's Borders Following World War I	7.
Dr. Nagy Ferenc:	A budapesti, majd pestkörnyéki szükségtarifa története 1945. március 2.- május 1. 2. rész History of the Budapest, Later Pest Environs Provisional Postal Tariffs. 2 March 1945 – 1 May 1945. Part 2	23.
Hírek / News		40.

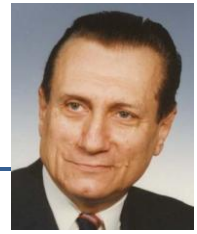
Fordítók / Translators: Kőhalmi Csaba, Manz János
Szerkesztő / Editor Szücs Károly, Mafitt titkár / secretary of Mafitt

Tanácsadók / Consultants Filep László, bélyegszakértő / philatelic expert

Dr. Lővei György, a Gervay alapítvány elnöke
president of the Gervay Foundation

Mervyn Benford, President of The Hungarian Philatelic Society in Great Britain

KIEGÉSZÍTÉSEK AZ 1871-ES KIADÁSÚ ÚJSÁGBÉLYEGEK IRODALMÁHOZ (KŐ- ÉS KÖNYVNYOMÁS)

VAS ISTVÁN, SZIGETVÁR

Régóta gyűjtöm az 1871-es kiadású bélyegeket, természetesen köztük az újságbélyegeket is. Amikor a Monográfia III. kötete megjelent, rögtön áttanulmányoztam a saját anyagomat. Feltűnt, hogy az ott közöltek az újságbélyegek tekintetében erősen hiányosak. Ugyanis a nálam levő jó néhány bélyeggel nem tudtam mit kezdeni. Az anyagom sok eltérést mutatott, a bélyegeimen levő ismertetőjeleket − különösen a könyvnyomásúaknál − nem találtam meg a Monográfiában. A Philatelica 1977/1-es számában megjelent Orbán Ferenc tanulmánya, amely sok mindent a helyére tett. Még ekkor is maradtak megválaszolatlan kérdések számomra. Azóta gyűjteményem is szépen gyarapodott, így most ennek alapján szeretném bemutatni kiegészítő, illetve helyesbítő megállapításaimat.

1. A KŐNYOMÁSÚ ÚJSÁGBÉLYEG

Orbán Ferenc helyesen állapította meg, − amit Madarász Gyula még csak feltételezett, − hogy a kőnyomatos újságbélyeghez két nyomókő készült. Ezeket „A” és „B” jelűeknek nevezte el. Mindkettőnek bemutatta az ismertetőjeleit is, sőt altípusok megállapítására is kísérletet tett. Azért használom a „kísérlet” kifejezést, mert összefüggő példányoknál több esetben sem tudta megjelölni az altípust.

Gyűjteményemben 56 bélyeg van, ez ugyan kevesebb az Orbán Ferencénél, de elegendő alapot biztosított a kutatáshoz. Megállapításaim a következők: minden bélyegen megtalálható, − amit Orbán Ferenc csak altípusként jelölt, − az „A” jelű nyomókő legjellegzetesebb ismérve, a koronáról baloldalt lejövő három vonal közül a bal szélső érinti a kürtöt. Minden bélyegen a kürt fúvókájától jobbra a 22. gyöngyszem fehér, továbbá a bélyegek jelentős részén az alsó, jobbról a második ovális idom alsó részében színes folt van. Igen sok bélyegnél további feltűnő jel a jobb alsó saroknál látható kitüremkedés. Orbán Ferenc által említett két jelet − baloldalon alul és felül a rozettában − egyetlen bélyegemen sem sikerült azonosítanom.

Az alábbiakban bemutatom ezeket szóló bélyegeken − használatlan és használt, − illetve összefüggéseken.

Az „A” jelű nyomókő volt az első. A legkorábbi nyomatok túlfestékezettek, ahogy Orbán Ferenc írja: „*Az első kő kikészítéséhez felhasznált dúcokkal való nyomtatás packás lenyomatot adott az átvivő papírra, és ez okozta a kőről készült bélyegek rossz minőségét*". Később javít-

hatták a nyomókő alapdúcát, mert akkor már a bélyegkép tisztább, a rajzolat szebb.

ívszél: 10 mm

A Monográfia a következőket írja: „*A szélepéldányok a könyvnyomású újságbélyegeknél is ritkák, de a kőnyomatosoknál szélesebb ívszéllel is ismeretesek*.” A Monográfia 443. oldalán bemutatott bélyeg ívszéle 13 mm − a könyvnyomású bélyegeknél majd ez is látható a gyűjteményemből, − azonban az itt levő két kőnyomású bélyeg felső ívszéli mérete 16 mm és 17,5 mm.

Szintén idézet a Monográfiából: „*Mint ritkaság, ismeretes az újságbélyeg hátoldali (részleges) ívszínátnyomata is*.” Az ott bemutatott bélyegnek mintegy 2o%-ára terjed ki az ívszínátnyomat, és igen halvány. Az itt látható két bélyeg esetében az egyiken kb. 8o% a kiterjedése, míg a másikon teljes és elég erős.

Az olajos nyomatról: „*Az áttetszés a bélyeg képoldalának intenzitását is elérheti, ami azonban kivételes ritkaság*”.

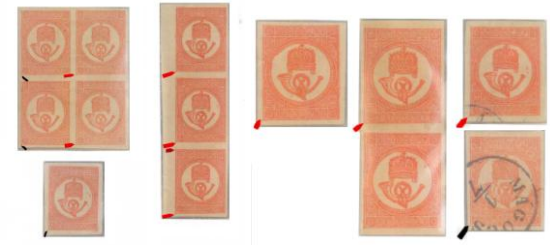
Az „A” jelű nyomókőről származó bélyegek láthatók itt teljes újságszalagon, illetve újságon.

Mint már szó volt róla, a „B” jelű nyomókőről származó nyomatok tisztábbak, rajzolatuk szebb. Orbán Ferenc ezért feltételezte, hogy a nyomókő előállításához hibátlan dúcot alkalmaztak. Meghatározta és bemutatta a B típus ismertetőjeleit.

Gyűjteményemben azonban találtam olyan bélyegeket, amelyről ezek hiányoznak.

Mellékelten bemutatok szóló bélyegeket, használatlanokat és használtakat, összefüggéseket, amelyeken piros színnel jelöltem az Orbán Ferenc által megjelölt típusjeleket, míg feketével azokat a helyeket, ahol ezek hiányoznak. Ez felveti számomra, hogy tényleg egy dúcot használtak-e a nyomókő előállításához. Ráadásul találtam olyan jeleket, amelyek nem szerepelnek a „B” jelű bélyegeken, ezek talán altípusok lehetnek, ezeket sötétlila színnel ábrázoltam.

A nyomókő sérülése látható az alábbi pár alsó bélyegén, a jobb oldalon.

A rétsági postamester úgy vágta fel a százas ívet, hogy − valószínűleg tízzel − több került ki belőle, így szerzett némi többletjövedelmet.

A nyomókő sérülései, illetve a festékezés következményeként jöttek létre festékfoltos nyomatok, illetve ahol látszik a nyomókő sérülése. A bemutatott példányok erősen festékezettek, mindegyik az „A” jelű nyomókőről származik.

Végül bemutatok egy teljes címszalagot, amelynek bélyegzését Gudlin csak 1870-ig jelöli, ekkor is kérdőjellel.

A bélyegzés ovális keretben M. K. POST: H-IRL: KIADÓHÍV: PEST. A bélyeg „B” jelű, a bélyegzés dátuma 7/24. Az évszám nem szerepel, de nyilvánvalóan 1871.

2. A KÖNYVNYOMÁSÚ ÚJSÁGBÉLYEG

A Monográfiában Madarász Gyula a bélyegközök alapján kétféle 100-as ívet feltételezett. Orbán Ferenc tanulmánya a kutatásai alapján már három nyomólemezt különböztet meg (I. II. és III. típus), így ezzel helyére kerültek az eddigi ellentmondások.

Az általa meghatározott három típus egyben időrendiséget is jelez. Ennek illusztrálására bemutatom a vastagabb papírra nyomott próba-

nyomatot, amely pontosan mutatja Orbán Ferenc I. típusának ismertetőjeleit:

Orbán Ferenc ábráját az első típusról kissé módosítani kell, a bal felső saroknál éppen a sarok rajzolata mutat színes foltot. A kereszttől jobbra fekvő kis színes pont viszont nem minden bélyegen található meg.

I. típus

II. típus

A II. típust Orbán Ferenc már elektrotypiának tartja, a kutatáshoz rendelkezésére álló 92 darabot a végleges megállapításokhoz pedig kevésnek. Azt feltételezi, hogy az altípusok oszloponként változnak az ismertetőjelek alapján, én viszont találtam olyan függőleges összefüggéseket (négyestömb és pár), ahol a bélyegek kétféle altípusba tartoznak.

B D
B D

B D
B C

A1

A2

B

C

D

A2 C

C A

ívszél: 13 mm

C A1

A II. típus legkorábbi bélyegzése Orbánnál 1872. 05 12. E bélyegpáron a dátum: 72.3.7. (Habár nehezen kivehető, különösen a hónap.)

A III. típus a legkésőbbi, ezek a bélyegek fordulnak elő a legnagyobb számban. Az altípusok oszloponként ismétlődnek. Itt már teljesen biztos az elektrotypia, ezzel a nyomólemezzel nyomták a Bélyegmúzeumban őrzött díszalbumok, valamint az újnyomatok íveit is.

A katalógusok említik a szürkés papírra nyomott bélyegeket, ezeket korai nyomatoknak tartják. Ez téves, mivel ennek a típusnak a bélyegei a legkésőbbiek.

Szürkés papír:

Szakirodalomban nem szereplő bélyegzések,

és ívszéli példányok:

13 mm 10/14 mm

Festékezésből és elmozdulásból adódó hibák, a végén (részleges) álkettősnyomatot mutatok be a következő hasábban.

Mint a kőnyomatosoknál, itt is nagy ritkaság az ívszínátnyomat. A bemutatott két darab egyike halvány, de kiterjed az egész bélyegképre, a másik már erősebb, szintén kiterjed az egész bélyegképre.

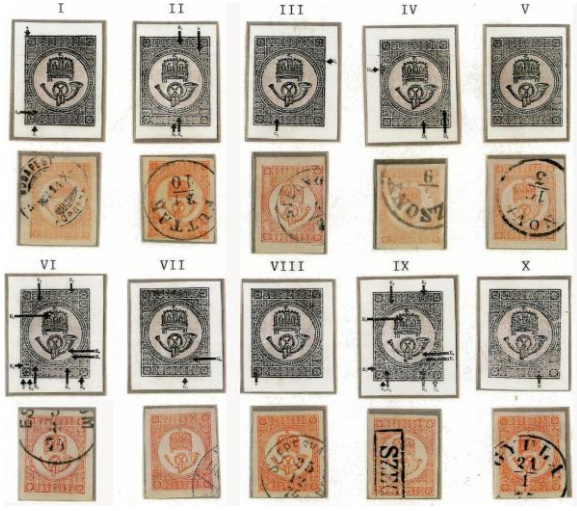
Lemezhibák és festékezési hibák:

Az alábbiakban bemutatok egy címszalagot, amelynek bélyegzése eddig ismeretlen. Hasonló bélyegzést Gudlin igen magasra értékel (R), ebben nincs dátum. A bélyegzés ovális keretben M.K. POSTA HÍRLAP KIADÓ HIVATAL PEST:

Mint már szó volt róla, a nyomás elektrotypia, az egyes függőleges oszlopokban azonos ismertetőjelek találhatók. Az alábbiakban bemutatok egy ilyen oszlopokra kiterjedő feldolgozást, majd a teljes 100-as ívet, amely az 1871-es kiadások egyetlen teljes íve.

A szakirodalom a legnagyobb használt összefüggésként egy 18-as tömböt tart számon (Keszthely bélyegzéssel.) Az alábbiakban bemutatok egy 20-as tömböt, bélyegzése szintén Keszthely.

A következő darab egy teljes újság címszalaggal, nagyon szép függőleges hármassáv bérmentesítéssel (igazi ritkaság).

A szakirodalom hangsúlyozza, hogy a többes bérmentesítések ritkák. A legnagyobbat a Monográfia be is mutatja, most én is mellékelem ezt a ritkaságot. Gyűjteményem egyik dísze.

CENZÚRA MAGYARORSZÁG HATÁRAIN BELÜL ÉS KÍVÜL AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ UTÁN

DR. HELMUT KOBELBAUER, SINABELKIRCHEN

1. TÖRTÉNELMI VÁZLAT[1]

A központi hatalmak veresége, amit az 1918. november 3-i páduai fegyverletétel pecsételt meg, egyben a ”történelmi” határain belüli Magyarország végét is jelentette.

1. térkép. Forrás: www.wikipedia.de, cikk Ausztria-Magyarországról

A kikényszerített trianoni békediktátum értelmében (1920. június 4) Magyarországot a jelenlegi területére kurtították. Az 1914-es határok visszaállítására többnyire minden helyi kísérlet úgy katonailag, mind politikailag zátonyra futott.

Rögtön 1918. október 30-án, a horvát országgyűlés kinyilvánította kapcsolatának felbontását a magyar Monarchiával; majd Horvátország és Szlovénia egyesült a Szerb, Horvát, Szlavón Királyság alatt, amit 1918. december elsején Belgrádban kikiáltottak ki.

Magyarország már 1918. október végén felmondta a Habsburg duális monarchiával való államjogi helyzetét, ezért nem tartotta magát érintettnek a páduai fegyverletétel követelményeivel szemben. Egy saját külön fegyverletételi szerződést próbált kialkudni, és ebből a célból az újdonsült Magyar Köztársaság mértékadó képviselői találkoztak 1918. november 18.-án Belgrádban a Szaloniki-front katonai vezérével, Louis Franchet d’Esperey tábornokkal.

Ott a következő, utóbb visszautasított katonai egyezmény született:

I. A magyar kormány csapatait a Nagy-Szamos felső folyása - Beszterce - Maros(falu) - a Maros vonala a Tiszával való összefolyásáig - Szabadka - Baja -Pécs (e városokban nem tartózkodnak magyar egységek) - a Dráva folyása Szlavónia-Horvátország határáig vonaltól északra vonja

[1] a jelen előadás az Arge Ungarn 2014-es évkönyvében megjelent cikk szöveghű fordítása. (A szerk.)

vissza. A kiürítés nyolc napon belül hajtandó végre.

A kiürített területet a szövetségesek teljes joggal megszállják, a szövetséges hadseregek főparancsnoka által meghatározandó feltételeknek megfelelően. A polgári közigazgatás e területen a jelenlegi kormány kezében marad.

A kiürített területen kizárólag a rend fönntartásához elengedhetetlenül szükséges rendőri és csendőri alakulatok maradhatnak, valamint azok, amelyek a vasútvonalak biztonságára felügyelnek.

II. A magyar hadsereg, a szárazföldi csapatok és a haditengerészet leszerelése, a belső rend fönntartásához szükséges hat gyalogos és két lovas hadosztály, valamint az I. szakaszban említett rendőri erők kivételével.

III. A szövetségesek megszállási joga minden helységre, illetve minden stratégiai pontra, melyeknek folyamatos meghatározása a szövetséges hadseregek főparancsnokának jogkörébe tartozik.

A szövetséges csapatok szabad átvonulásának és állomásozásának joga Magyarország egész területén. A szövetségesek állandó joga az állam, illetve a Magyarországon lakó magánszemélyek tulajdonát képező közúti, vasúti jármű-, illetve hajópark egészének katonai célú igénybevételére. Hasonlóképpen az igás- és málhás állatokra.

IV. A megszállt terület (lásd I. szakasz) vasúti forgalmát rendesen lebonyolító személyzet és vasúti anyag helyben maradnak: ezen fölül tartalékként a szövetséges csapatok szükségleteire, valamint a szerbiai vasúti anyagban a háború következtében keletkezett hiány pótlására egy hónapon belül a főparancsnok részére átadandó 2000 szabványos nyomtávú vasúti kocsi és 100 mozdony, illetve 600 keskeny nyomtávú vasúti kocsi és 50 mozdony. e vasúti anyag részben Ausztriára terhelhető. A számok hozzávetőlegesek.

V. A megszállt terület hajóforgalmát rendesen lebonyolító személyzet és hajózási felszerelés helyben maradnak.

Ezen fölül hat monitor azonnali hatállyal a szövetségesek részére Belgrádban átadandó.

A dunai flottilla fönnmaradó részét lefegyverzés céljából a főparancsnok által a későbbiek folyamán meghatározandó dunai kikötőkben kell összevonni. A szövetséges hadseregek szükségleteire, valamint a szerbiai hajózási fölszerelésben a háború következtében keletkezett hiány pótlására e flottillából a lehető legrövidebb időn belül tíz személyszállító hajó, tíz vontató és hatvan uszály átadandó. A számok hozzávetőlegesek.

VI. Két héten belül a főparancsnok rendelkezésére bocsátandó egy, a szükséges fölszereléssel ellátott, háromezer fős vasúti alakulat a szerbiai vasútvonalak javítására. A számok hozzávetőlegesek.

VII. Két héten belül a főparancsnok rendelkezésére bocsátandók a szükséges fölszereléssel ellátott távírász-alakulatok a szerbiai telefon- és távíróforgalom helyreállítására.

VIII. Egy hónapon belül a főparancsnok rendelkezésére bocsátandó 25 000 ló és az általa meghatározandó, szükség szerinti szállítóeszköz. A számok hozzávetőlegesek.

IX. A fegyverek és a hadianyag összegyűjtése a főparancsnok által meghatározandó pontokon. Ezen anyag egy része a főparancsnok rendelkezésére álló egységek fölállítása céljára lesz igénybe véve.

X. A szövetséges hadifoglyok és polgári internáltak azonnali szabadon bocsátása, majd összegyűjtésük bevagonírozásra alkalmas pontokon, ahonnét hazaszállításuk a főparancsnok által meghatározandó kilépési pontokon és időben történik. A magyar hadifoglyok átmenetileg fogságban maradnak.

XI. A német csapatok magyarországi átvonulására és állomásozására 15 nap áll rendelkezésre a Diaz tábornokkal kötött fegyverszünet aláírásának napjától (november 4. 15 óra) számítva.

Németországgal postai és távíróforgalom csak a szövetségesek katonai ellenőrzése mellett bonyolítható. A magyar kormány kötelezettséget vállal mindennemű katonai távírókapcsolat megakadályozására Németországgal.

XII. Magyarország segíti a szövetséges megszálló csapatok ellátását. A rekvirálások - amennyiben nem önkényesek - engedélyezendők, a térítés folyó áron történik.

XIII. Az összes dunai és fekete-tengeri osztrák-magyar aknatelepítés helyét késedelem nélkül közölni kell a főparancsnokkal.

Ezenfölül a magyar kormány kötelezi magát a magyar határon túl, Ausztria területén a Dunába dobott, valamint a saját vizein jelenleg található összes úszó akna kifogására.

XIV. A magyar posta-, rádiószolgálat, a telefon-, távíró- és vasúti forgalom a szövetségesek felügyelete alá kerül.

XV. Az ellátással megbízott miniszter mellé a szövetséges érdekek érvényesítésére felügyelő szövetséges képviselő lesz kirendelve.

XVI. Magyarország köteles mindennemű kapcsolatot megszakítani Németországgal, valamint köteles megtiltani mindennemű csapat- és hadianyag-szállítást, a főparancsnok külön engedélyével a romániai német csapatok részére történő szállítások kivételével.

XVII. A szövetségesek a belügyeket illetően nem avatkoznak be a magyar államigazgatás munkájába.

XVIII. A szövetségesek és Magyarország között az ellenségeskedés megszűnt.

Készült két példányban, 1918. november 13-án, 23 óra 15 perckor, Belgrádban, a címben, illetve a XI. és XVIII. cikkelyben végrehajtott módosítással.

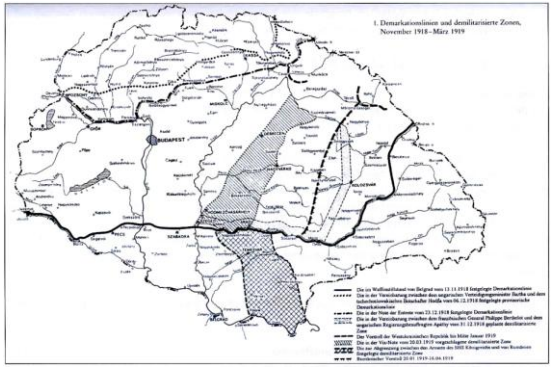
a szövetségesek részéről a főparancsnok képviselői:

Mišić vajda s. k. *Henrys tábornok s. k.*

Magyarország részéről a magyar kormány képviselője:

Linder Béla s. k.

A következő térképen az akkor kijelölt demarkációs vonalak láthatóak:

2. térkép. Forrás: Kovács-Bertrand Anikó: a magyar revizionizmus az első világháború után (München, 1997) 41. oldal

A szerb és a román csapatok előrenyomultak egészen a demarkációs vonalakig (gyakran tovább is), az északi sáv menti területek az 1918. október 28-án kikiáltott Csehszlovákiához kerültek, az október 30-i Turóczszentmártoni deklarációban megfogalmazottak alapján. Ugyancsak elszakították a később Kárpátaljának nevezett magyar területet is, melyet 1919 áprilisától cseh és román csapatok foglaltak el. Nagy-Románia ezzel párhuzamosan bekebelezte Erdélyt.

1919. március 21-én, Budapesten a magyar kommunista csoportok átvették a hatalmat. Ezt követően heves harcok vették kezdetüket az ország új határai környékén: sikereket kudarcok, kudarcokat sikerek követtek. Végezetül augusztus másodikán a belső és külső viszályok miatt a kormány távozásra kényszerült. Augusztus 6-án bevonultak a román csapatok Budapestre. Az ez után kialakult status quo-nak Horthy Miklós vetett véget 1919 novemberében, 1920 februárjában visszaállította a Királyságot, azonban a régi király, IV. Károly visszatérési kísérletét meghiúsította.

A győztes Románia és Szerbia azonban hamar konfliktusba került a Bánság felosztása miatt. A véres harcokba torkolló konfliktust csak egy francia megszállás − először Aradon, majd Szegeden − tudta csak meghiúsítani.

1921-ben a győztes hatalmak eldöntötték, hogy Magyarországból egy nyugati sávot odaadnak az Osztrák Köztársaságnak (ez a terület Burgenland néven lett beolvasztva a friss köztársaságba). Ezzel lezárult a területek elcsatolása, a régi területeknek mindössze egyharmada maradt magyar kézen.

2. CENZÚRA MAGYARORSZÁGON:

A következőkben szeretném pár látványos darabbal szemléltetni a cenzúra működő, vagy épp nem működő rendszerét az új Magyarország területén.

2.1 A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG (1918.11.16-1919. 03.11.)

Az Osztrák-Magyar Monarchia cenzúrarendszer összeomlásának pillanatát nem lehet konkrétan meghatározni, hozzávetőlegesen a Monarchia összeomlásával október utolsó napjaiban, illetve november első napjaiban következett be.

Szükségszerűen a Köztársaság ideje alatt nem működött postai cenzúra sem az országban, sem a kívül rekedt részeken. Az egyéb postai tevé-

kenységek azonban akadálytalanul működtek egy ideig a világháború elvesztése után is. (Önkényesen volt pár korlátozás az oroszországi postaforgalmat érintően).

A postaforgalom beszüntetésével, − ami 1919. február közepén Csehszlovákiában, illetve a Szerb- Horvát-Szlavón Királyság területén végbevitt pénzrendszer átalakítással volt összefüggésben − először a pénzutalvány küldés vált a frissen kialakult országok postahivatalainak monopóliumává egészen 1920-ig. Ugyanígy három teljes hétig a levél és csomagforgalom is abbamaradt.

Alább szeretnénk pár küldeményt bemutatni az 1918. november - 1919. március időszakából, amik cenzúrázatlanul lettek továbbítva.

1. ábra. 1918. november 26-án Beregszászról Eperjesre feladott képeslap. Későbbiekben mindkét településre bevonult a csehszlovák hadsereg.

Gazda István már bemutatott pár levelet ebből az időszakból, melyet cenzúráztak, ezek azonban vélhetően a katonai cenzúrával állnak összefüggésben. Sajnos nem nyílt lehetőségünk ezen levelek beható tanulmányozására.

2. ábra. 1919. január 21-én Upicéről Budapestre feladott céges levél cenzúra nélkül.

3. ábra. 1919. 01. 22-én Budapestről Ljubljanába küldött levél, cenzúra nélkül. Dr. Dereani egy neves filatelistája volt a kornak.

4. ábra. 1919. március 19-én Budapestről Svájcba feladott céges levél cenzúra nélkül.

2.2 MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG 1919. 03.21-1919. 08. 02.

Ebből az időből sem rendelkezünk semmiféle hivatali rendelettel a polgári postaforgalom cenzúrázásával kapcsolatban. A legtöbb számunkra ismert küldeményen nem található semmilyen jele sem a cenzúrának.

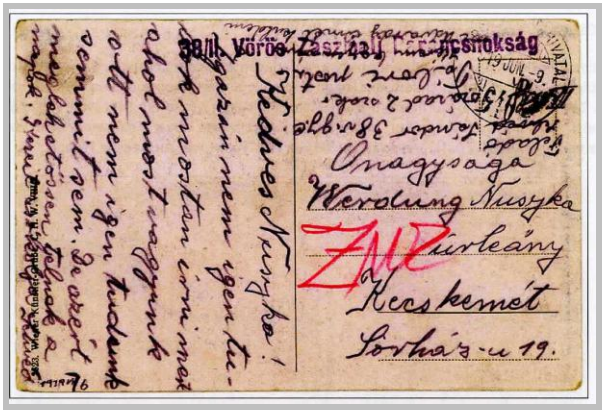
Külföldre irányuló küldemények ebből az időből ritkábbak, azonban ezeknél a leveleknél sem található magyarországi cenzúra. Sokkal gyakrabb azonban a Vörös Hadsereg tábori postai cenzúrája mind a frontra menő levelek esetében, mind az onnan feladottak esetében (ami részben a Monarchia hadseregének bélyegzőit örökítette át).

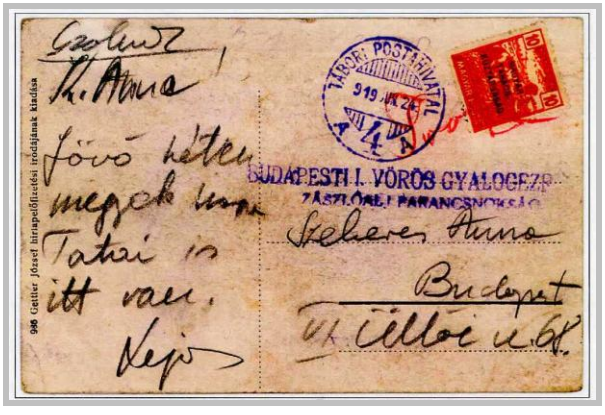
5. ábra. 1919. június 9-én Szombathelyről Szászvárra feladott képeslap piros színű „engedélyezzük” bélyegzővel.

6. ábra. 1919. június 10-én Ceglédről Budapestre feladott képeslap. Barnásvörös „Felülvizsgálva. Továbbítható” cenzúrabélyegzéssel.

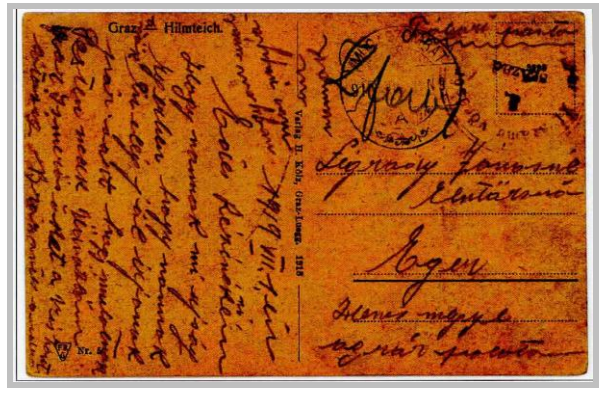

7. ábra. 1919. 06. 09-én feladott tábori képeslap Kecskemétre, alakulatbélyegzéssel és kézi ellenőrizve felirattal.

8. ábra. 1919. 06. 24-én Szolnokról feladott tábori postai képeslap alakulatbélyegzéssel és kézi cenzúrával Budapestre.

Történelmileg szemlélve kissé ironikus, hogy a vörös hatalom Magyarországon minden létező eszközzel (katonaival is) megpróbálta a Szent Korona területét visszafoglalni − ám tartós sikerek nélkül, ami hosszú távon a bukásához vezetett.

9. ábra. 1919. 07. 01. Muraszombatról Egerbe küldött tábori képeslap. Augusztus elsejétől a szlovén haderők az antant hatalmak beleegyezésével megszállták a Muravidéket.

10. ábra. 1919. 04. 01. Tatáról Klagenfurtba feladott képeslap. A lapon csak klagenfurti cenzúrabélyegzés (piros kétkörös bélyegzőben: Briefzensurstelle Klagenfurt) található, magyar nem.

2.3 ÁTMENETI IDŐSZAK (1919 AUGUSZTUS-1919. NOVEMBER KÖZEPE)

A Tanácsköztársaság bukása után nem volt hivatalosan elismert „hatalom” az országban. Ebből az időszakból sincs semmilyen hivatali dokumentum se a magyarországi cenzúra létezésére, viszont köztudott, hogy pár helység szervei éltek a cenzúra jogával.

11. ábra. Levél Tatáról Budapestre „Tatai Posta / CenZor” helyi cenzúrabélyegzéssel.

Az előző levélről − aminek feladási dátuma sajnos nem ismert − Gazda István azt állította, hogy ebből a korszakból származik (azonban az is lehetséges, hogy a Horthy korszakból való.)

2.4 MAGYARORSZÁG HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓSÁGA ALATT

Horthy nem volt más, mint a monarchia flottájának Admirálisa, akit a magyarok háborús hősként tiszteltek. Az ellenforradalmi kormányban, ami Szegeden állt össze, a hadügyminiszteri posztot szánták neki, habár erre nem került sor, mégis hatalmas befolyása volt a ”fehér” csapatokra, melyeknek megkérdőjelezhetetlen vezére lett, mikor bevonultak a románok által megszállt Budapestre. 1920. február elsején Magyarországon hivatalosan visszaállították a királyságot, a Habsburgok visszatérése azonban politikailag teljesen ki volt zárva. Horthy Admirális egy király nélkül maradt Királyság kormányzója lett.

Ebben az időszakban számos helyen állítottak fel cenzúrát, habár erről hivatalos irat nem maradt fenn. A leveleken használt zárjegyeken néhány esetben megtalálható az 1912. évi cenzúrarendeletre vonatkozó utalás. A cenzúra kezdetét 1919 végére vagy 1920 elejére lehet datálni. A belföldi levelek cenzúrája egészen 1923-ig tartott, miközben külföldről érkező egyes levelek egészen 1924 végéig cenzúrázták.

Gazda István a Horthy cenzúrát régiókra osztotta fel mégpedig: észak és északkeletre, kelet és délkeletre, Duna közre és a fővárosra, Budapestre.

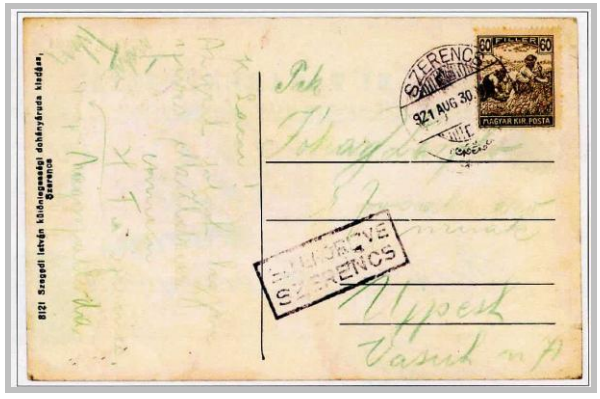
12. ábra. 1919. november 20-án Veszprémből feladott levélkék „CENZURA” feliratú cenzúra bélyegzővel. Korai darab a Horthy cenzúra korszakából.

Mi is ezt a felosztást követjük a továbbiakban. Azonban a küldemények sokfélesége miatt csak egy bepillantást tudunk adni erre az időszakra.

Az ő idetartozó munkáit kiegészítve összeállítottunk egy listát az ismert cenzúra helyek neveivel, illetve az ismert cenzúrabélyegzések szövegeivel, ami további kutatásra ad lehetőséget ebben a témakörben

13. ábra. 1920. 09. 24-én Budapestre feladott képeslap barnásvörös „CENZURA| BALASSAGYARMAT” helyi ellenőrzőbélyegzéssel.

14. ábra. 1921. 08. 30-án Szerencsen feladott képeslap „ELLENŐRIZVE| SZERENCS” keretbélyegzéssel.

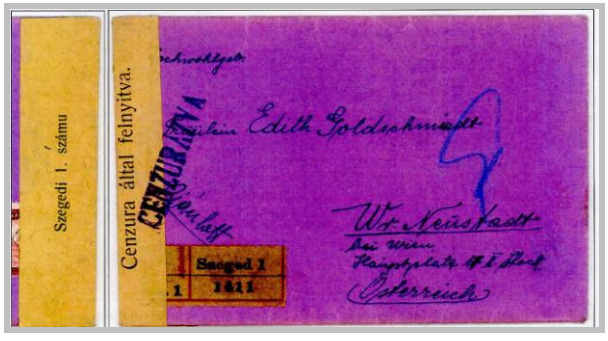

15. ábra. 1921. 01. 19-én Sátoraljaújhelyről Budapestre feladott ajánlott levél „SAUJHELY| CENZURA” fekete keretbélyegzéssel.

Magyarország keleti és délkeleti részéről származnak az alábbi cenzúrázott küldemények:

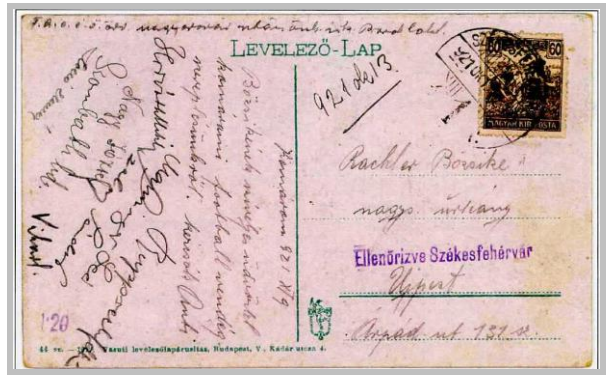

16. ábra. 1921. 02. 16-án, Gyulán feladott képeslap lila „MAGY. KIR. KATONAI LEVÉL CENZÚRA | BÉKÉSCSABA” címeres körbélyegzéssel.

17. ábra. 1921. 03. 15-én Szegedről Bécsbe feladott hátoldali bérmentesítésű ajánlott levél. Lila „CENZÚRÁZVA” bélyegzéssel és helyi cenzúra által használt zárjeggyel.

Megjegyzendő, hogy e korszak cenzúrazárjegyi különösen ritkák és az a kevés, ezzel a témával foglakozó gyűjtő számára igen nagyra becsültek. Ez igaz azokra a zárjegyekre is, melyeket a megszállt területeken, illetve az utódállamokban használtak.

18. ábra. 1921. 10. 12-én Székesfehérvárról feladott képeslap lila „Ellenőrizve Székesfehérvár” helyi cenzúrabélyegzéssel.

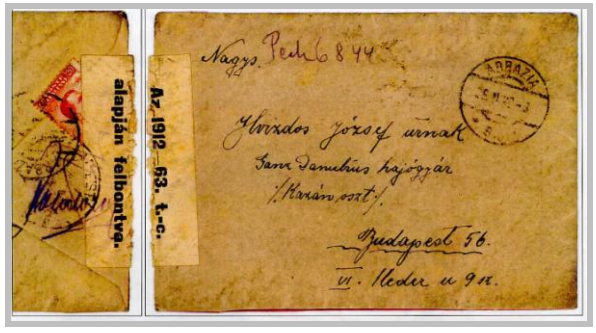
A Duna közi térségből, illetve a nyugat magyarországi részről az alábbi küldeményeket szeretnénk bemutatni:

19. ábra. 1921. 03. 19-én Velencéből feladott képeslap „KATONAI CENZÚRA SZOMBATHELY” körbélyegzéssel ellátva.

1921-ben Magyarországot kényszerítették az antant hatalmak arra, hogy a megmaradt területéből még egy részt átadjon az Osztrák Köztársaságnak (későbbi Burgenland). Csak a korábbi megyeszékhely, Sopron maradhatott magyar a december 14-16-a között lezajlott népszavazásnak köszönhetően.

Budapestről csak kevés küldemény maradt fenn, amik az ottani cenzúra jelét viselnék. Az alábbi zárjegy utal az 1912-es cenzúrával kapcsolatos törvényre.

20. ábra. 1922. 02. 16-án Abbáziából Budapestre feladott levél, kézi cenzúrával és zárjeggyel („Az 1912 63 t.c. Alapján felbontva”).

Ennek a résznek a lezárásaként bemutatunk egy kevésbé feltűnő ajánlott levelet:

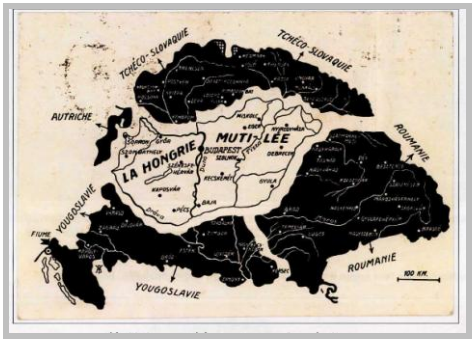

21. ábra. 1922.12. 02-én Tardoskedről feladott levél Szombathelyre. Lila ovális „C” cenzúrabélyegzéssel. Kései darab.

3. AZ ELFOGLALT TERÜLETEK CENZÚRÁJA:

Ennél a résznél szintén Gazda István időszaki felosztására támaszkodunk, mely írásaiban kimerítő magyarázatot nyújt, hogy miért tartoznak egészen 1920. 06. 04.-ig a régi Magyarország területén feladott küldemények (részben) a magyar postatörténethez.

A területváltozások jelentőségét a 30-as évek egyik propaganda térképén szeretnénk szemléltetni:

22. ábra. Propaganda térkép – a szétszakított Magyarország

Ebből kifolyólag területi egységekre bontottuk fel a cenzúrát:

- csehszlovák
- román
- délszláv
-francia (Aradon és Szegeden)

1918. október 30-a után a horvát és szlavón területeken feladott küldeményeket Gazda István a Szerb-Horvát-Szlavón Királyság postatörténetéhez sorolja, és nem tekinti a magyar postatörténet részeként. Hasonlóan érvényes ez Fiume postatörténetére is. Mi is ehhez az álláspontho igazodtunk.

Először csak 1921 augusztusában tért vissza néhány, a szerb csapatok által megszállt terület Magyarországhoz: közel a teljes Baranya Péccsel együtt. Ez az antant hatalmak által történt visszacsatolás csak egy egyszeri eset maradt. Az e területeken működő szláv cenzúrát a szerző és Hermann Dietz által megjelentetett könyv részletesen tárgyalja.

3.1 CSEHSZLOVÁK CENZÚRA A FELVIDÉKEN

Az idetartozó szakirodalmakban a csehszlovák cenzúra nagyon hiányosan van csak megemlítve. Van egy már évek óta nem frissített internetes oldal is Petr Gebaurtől [3], ami néhány küldeményt mutat be a csehszlovák cenzúrával kapcsolatban. Hivatalos dokumentumok szintúgy nem állnak rendelkezésre.

Levél postaforgalom Magyarországgal, – amíg a postai összeköttetés nem lett szétszúzva az 1919 tavaszán-nyarán kialakult harcok miatt, – de legkésőbb 1919 augusztusától cenzúrázva lett. Mint cenzúrahely Pozsonyról tudjuk biztosan, azonban számos kisebb településen is állíthattak fel cenzúrát.

23. ábra. 1920. 03. 20-án Bécsben feladott levél Pelsőczre kézi felírással: „Tartalmaz egy levelet Magyarországról. Nem továbbítható!" és cenzúrabélyegzőkkel: „censurovano", „Vojenska postovni kontrola v Bratislave".

Hogy a kézírásos rész osztrák vagy szlovák részről származik-e, nyílt kérdés marad, mindenesetre a levél nem lett kézbesítve, hanem vissza-

küldték Bécsbe. Ezt a március 22-i bécsi érkezési bélyegző is megerősíti.

Ehhez hasonló bizonyítékokból a postai cenzúrára vonatkozólag csak kevés maradt fenn. Ezzel a darabbal a pozsonyi katonai postai cenzúra megléte is bebizonyosodott.

24. ábra. 1921. 02. 02-én Budapestről feladott express ajánlott levél Brnoba piros „Censurovano" bélyegzéssel.

25. ábra. 1922. 06. 28-án Királyfitarcsáról Budapestre feladott levél „Censurovano" bélyegzéssel.

26. ábra. 1921. 04. 08-án Debrecenben feladott ajánlott levél Prágába. Magyar „CENZÚRÁZVA" és csehszlovák „CENSUROVANE" bélyegzéssel.

3.2 ROMÁN CENZÚRA KÁRPÁTALJÁRÓL ÉS ERDÉLYBEN

Amíg az erdélyi román cenzúra jól dokumentált Calin Marinescu könyvében, addig sok éves kutatási munkánk során csak egyszer akadtunk olyan küldeményre, melyen a kárpátaljai román cenzúra megtalálható.

27. ábra. 1919. 07.17-én Técsőről Debrecenbe feladott képeslap, helyi román cenzúrabélyegzéssel: „RUMANIA COMENDUARA PIETEI" (helyőrség).

Kárpátalja déli és keleti része 1919 áprilisától egészen 1920 októberéig volt román megszállás alatt. Ebből az időszakból ezideig pontosan csak két Egyesült Államokba menő küldemény dokumentált, amik közül egyik az itt bemutatott levél.

28. ábra. 1919. 11. 11-én Feketeardóról feladott bérmentesítés nélküli levél az Egyesült Államokba. Rajta román „Censura romana / Satu Mare” bélyegzéssel és 10 cent portóval. Andrew Cronin gyűjteményéből.

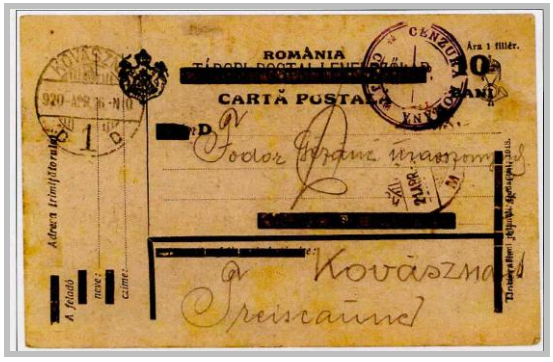
A Kárpátalján feladott levelek leginkább Máramarosszigeten és Szatmárnémetiben lettek ellenőrizve. A szerző egy cikke a The Sub-Carpathian Messenger című angol folyóiratban részletes adatokat hoz Máramarossziget cenzúrájáról és bemutat pár küldeményt onnan.

29. ábra. 1919. 08. 29-én Debrecenből Kisújszállásra feladott képeslap román katonai alakulat- és román ovális cenzúrabélyegzés „Censura Romana / Debretin”).

30. ábra. 1920. 04. 13-án Medgyesről Kolozsvárra feladott boríték román „Censura Sighisoara” cenzúrabélyegzéssel.

31. ábra. 1920. 04. 21-én feladott magyar tábori postai lap román 10 Banis nyomtatványként felülnyomva Kovásznára. Lila „Censura Romana / Cluj" körbélyegzéssel.

3.3 DÉLSZLÁV CENZÚRA DÉLVIDÉKEN

A délvidéki területeken (Bánát, Bácska, Szerém és Baranya), amiket 1918 novemberében szerb csapatok megszálltak és ellenőrzésük alá vontak, civil levélcenzúra került bevezetésre.

32. ábra. 1919. 02. 13-án Csákról feladott ajánlott levél kék kézi felirattal és piros temesvári cenzúrabélyegzéssel.

33. ábra. 1918.12. 03-án feladott belkezelési levél Törökbecséről Budapestre, nagybecskereki szerb cenzúrabélyegzéssel.

34. ábra. 1919. 02. 12-én Tiszakálmánfalván Lipótújvárba feladott képeslap ovális szerb katonai cenzúrával (Káty) és Újvidéki polgári cenzúrabélyegzéssel.

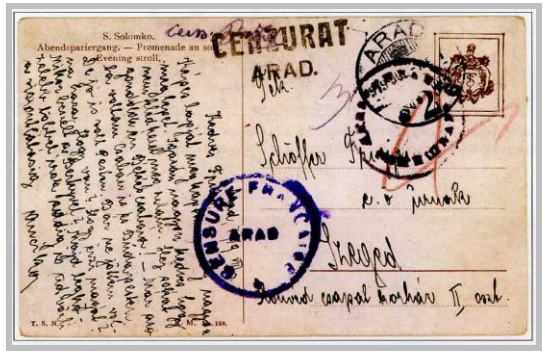
35. ábra. 1921. 08. 05-én Csehszlovákiából feladott kiegészített díjjegyes levelezőlap az ismert pécsi bélyegkereskedőhöz Julius Miertl-hez címezve. Ovális szerb katonai cenzúrabélyegzéssel. Rövidlel a visszacsatolás előttről.

3.4 FRANCIA CENZÚRA ARADON ÉS SZEGEDEN

Szerbiához hasonlóan Románia is győztesként tekintette magát és mindketten azon voltak, hogy területeiket minél nagyobb mértékben megnagyobbítsák. Az antant valóban győztes országai egészen addig hagyták e két ország felfegyverkezését, amíg saját érdeküket ez nem veszélyeztette.

Azonban a Bánátság felosztásánál 1918-ban egy kritikus helyzet következett be, ami a francia kormányt közbeavatkozásra kényszerítette. Csapatokat vezényelt Aradra, illetve nyomást gyakorolt Belgrádra, melynek következményében az lemondott a Bánátság egy sávjáról Románia javára.

1919 júliusában ismét egy területváltozás következett: a szerb csapatok kivonultak Temesvárról és annak környékéről, majd a román csapatok bevonultak oda 1919. augusztus 3-án.

36. ábra. 1919. 07. 03-án Aradról Szegedre feladott képeslap háromszoros cenzúrával: a francia hatóságok „CENSURE FRANCAISE / ARAD" körbélyegzése, a románok „CENZURAT ARAD" bélyegzése, illetve a temesvári szerb katonai cenzúrabélyegzés.

Felhasznált irodalom:

[1] Gazda lstván: „Postai cenzúra Magyarországon − II. rész: az 1. világháború utáni időszak". Budapest, Philatelica 87/2, 1-13. old.

[2] Gazda lstván: „Die Postzensur in Ungarn nach dem Ersten Weltkrieg". Bajna Zsuzsa fordítása, 1994.

[3] Petr Gebauer: „Censorship after WWI (1918-1921)" weboldal, http://phist.webpark.cz/cen/cen2.htm, utolsó módosítás 2000. ápr. 4

[4] Cälin Marinescu: „Cenzura Postalä Militarä in Romnia 1914-1940". Bukarest, 2004.

[5] Hermann Dietz, Helmut Kobelbauer: „Die jugoslawische Postzensur von 1918 bis 1921". Szerzői kiadás, 2012.

[6] Wafter Bruckner: Albumblätter zur ungarischen Zensur im Burgenland. Privát közlés.

[7] Helmut Kobelbauer: „Censorship during the Romanian Occupation 1919 and 1920". „The Sub-Carpathian Messenger" #006 (Juli 2009), 6-12. old.

Német eredetiből fordította: Manz János

A BUDAPESTI, MAJD PESTKÖRNYÉKI SZÜKSÉGTARIFA TÖRTÉNETE. 1945. MÁRCIUS 2.- MÁJUS 1. 2. RÉSZ

DR. NAGY FERENC, BÉCS

Folyóiratunk 12/1-es számában ismertettem az eladdig alig tudott budapesti tarifa hátterét és az addig felbukkant postatörténelmi dokumentumokat.

Az azóta eltelt négy év még néhány érdekes darabot hozott fel a filatéliai piacra, de őszintén szólva elég keveset. Ennek az lehet az oka, hogy a küldemények csakugyan nagyon ritkák lehetnek az infla-anyaghoz képest, vagy a tulajdonosaik nagyon örülnek postatörténeti dokumentumaiknak és várnak az eladással.

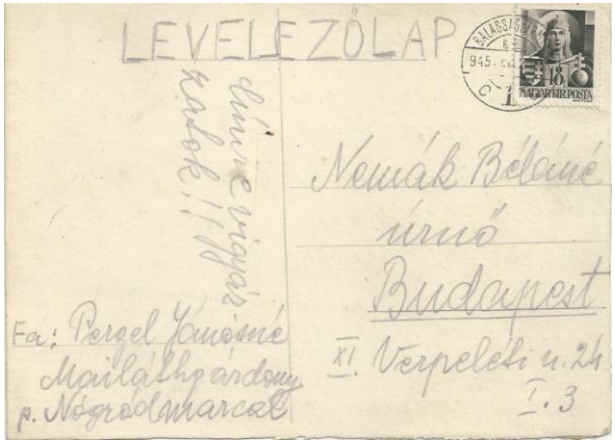
Ezek ellenére is sikerült a budapesti aukciókon néhány darabra alacsony áron szert tenni, mert a 12/1-es cikkemet még az aukciós cégek feldolgozó munkatársai sem olvashatták, így megfelelő leírás hiányában nem volt nagy verekedés a küldeményekért. Az alábbi beosztásban e cikkemnek megfelelően jártam el.

1. VIDÉKEN MÁRCIUS 2. ELÖTT BUDAPESTRE FELADOTT KÜLDEMÉNYEK, MÁRCIUS 2. UTÁN KÉZBESITVE

Mint kiderült, e küldemények olyan ritkák, mint a fehér holló. Az elmúlt 4-5 évben mindössze két darabra tudtam csak szert tenni, melyből egyet itt mutatok be.

Az 1945 II. 15.-én Mailáthgárdonyban, „u.p. Nógrádmarcal”-lal megírt, egy kartonlapból kivágott, rögtönzött lapot elvitték a balassagyarmati postára.

Ez akkor már működhetett, mert febr. 21-én a 18 fillérrel akkor még helyesen bérmentesített lapot le is bélyegezték. A kikézbesítés Budapesten csak márc. 2. után volt lehetséges, amikor már a budapesti tarifa volt érvényben. Mégsem portózták meg, mert − mint munkámban említettem, − ez az új tarifa de jure a feladáskor még nem volt érvényben.

1. ábra. Levelezőlap Balassagyarmat bélyegzővel, 1945. febr. 21-ről Budapestre, márc. 2, a postaszolgálat beindulása után kézbesítve.

- Emlékeztetésül hadd mutassam be itt újra a március 2-val bevezetett új budapesti tarifák rövid összefoglalását.
- Levelezőlap helybe: 30 fillér Nagy-Budapestre, a vámhatáron túlra: 40 fillér
- Levél helybe: 40 fillér, a vámhatáron kívül eső helységekbe szóló levél 20 grammig 60 fillér 250 grammig 1 pengő 20 fillér
- Ajánlás helybe: 1 pengő, a vámhatárokon kívül eső, Nagy-Budapesthez tartozó helységekbe szólóért pedig 1 pengő 40 fillér

Mint látjuk, e rendelkezésben mindig „Nagy-Budapest" és „vámhatár" említődik, a „vidékre" szóló küldeményekről még nincs szó. A vidékre szóló levelekről nem lehetett akkor még diszponálni, mert a postaforgalom szállítóeszközök hiányában nem volt kalkulálható. Azonban a forgalom hamarabb beindult, mint gondolták volna, pár héten belül sikerült is a postásoknak egy néha még lassan is, de biztosan működő hálózatot összehozniuk. Ahogy a forgalom Észak, Kelet és Dél felé kiterjedt, úgy terjedt ki a Budapesti, immáron Pestkörnyéki tarifa hatásköre is ezekbe az irányokba. Nyugat felé akkoriban a posta még nem tudott terjeszkedni az ottani, még április 4-ig tartó hadműveletek és folyamodványaik miatt. Írásos intézkedés e kiterjedés mértékéről és tempójáról nincs. Ez sukcesszive történt, rögtönzéssel, mint akkoriban minden más is!

2. BUDAPESTEN FELADOTT HELYI KÜLDEMÉNYEK, MÁRCIUS 2. UTÁN

Nézzünk meg egy darabot Budapestről, az új helyi tarifa szerint helyesen 30 fillérrel bérmentve.

Egy ügyvédi iroda tudatja, hogy újból működik. A címzés elég pontatlan: „Andrássy út". A gondos kézbesítő kiegészítette: „Liszt Ferenc tér sarok." Aztán a lapon, kézzel: Benczur u. 49. Egy másik, most már „Kézbesítési előjegyzéssel", „Fuchs Artur Benczur u. 49 alatt ismeretlen."

Majd az elosztó hivatal egy újabb „Kézbesítési előjegyzéssel": „Vissza Fő. u. 79."

Mindezt egy egyszerű, köznapi levelezőlappal, azokban a napokban. Képzeljük el, hogy szegény postás a lyukas hátizsákkal, éhesen a romok között tántorgott és közben ügyelt arra, hogy a munkáját becsületesen és pontosan elvégezze, − szinte hihetetlen.

Azon idők postatörténetének érdekes darabja.

2. ábra. Helyi levelezőlap Budapesten, 1945. ápr. 17-ről, a helyi 30 filléres felemelt tarifa szerint bérmentesítve, visszaküldve a feladónak.

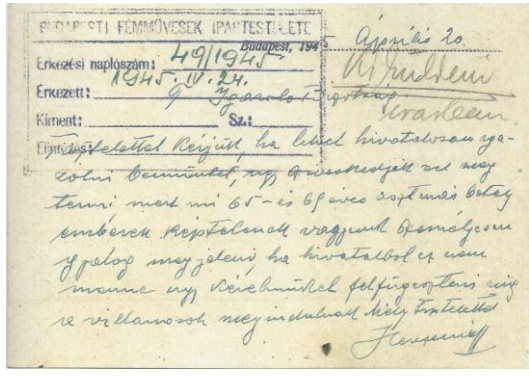
Egy hasonló érdekes darab az alánti, melyben egy ipartestületi tag, a cég társtulajdonosa közli a ”felettes szervvel”, hogy nem tud feleségével gyalog az „igazolás” végett, melyre behívhatták, megjelenni. Ez a procedúra akkor azért kellett, hogy egy felettes igazolja, hogy az illető sem háborús bűnös, sem szélsőjobboldali beállítottságú valaki volt. Aki ezt nem tudta bizonyítani, akkor az un. „B” –listára került, és az azon levőket a legkülönbözőbb, egzisztenciát veszélyeztető megtorlásokkal sújtották.

Igen ám, de a lapból megtudjuk, hogy a villamos nem jár és kérik, az ügyet függesszék fel, „míg a villamosok megindulnak”.

Ez meg nem postatörténelem, ez a mi történelmünk...!

3. ábra. Herczenik úr kérelme egy látványos lapon az Ipartestülethez 45. ápr. 20-ról. Céges levelezőlapok azon időkből még ritkák.

3/a. ábra. A lap hátoldala az elintézési megjegyzésekkel.

BUDAPESTI HELYI AJÁNLOTT LEVELEK

Ezek ritkán találhatók, mert boríték, levélpapír magánkézben már alig volt és a közélet még alig indult meg.

Tarifa: Helyi levél 40 fillér + ajánlás 1 P. = 1. P. 40 fillér

Ezek a küldemények mindig helyesen vannak bérmentesítve, mivel ezeket mindig az ablaknál kellett feladni. Az első levélen a Bélyegkereskedők Egyesülete ír egy tagjának. A filatelisták életkedve és ereje mindig bizonyos volt és itt is látjuk, hogy már április 25-én szervezkedtek. A levélen a 24 filléres Patrona Hungariae bélyeg egyedülálló hat darabos frankaturáját láthatjuk, ami ugyan négy filléres túlbérmentesítést hoz, de minden igazi filatelista szívét megdobogtatja.

4. ábra. Helyi ajánlott levél 1.44 P bérmentesítéssel. Budapest 71-es postahivatal bélyegzőjével.

A Dreher-Haggenmacher serfőzde ajánlott levelén egy példás rendben felragasztott

1 pengő 40 filléres bérmentesítést láthatunk. Nagyobb cégeknél a postát külön alkalmazottak kezelték, és ők a tarifák tudtában, még az irodában előre bérmentesítették a kimenő leveleket. A postahivatali sietős munkában nem lettek volna a bélyegek ilyen szép sorban felragasztva!

5. ábra. Ajánlott levél a 10-es postahivatalból 1945 ápr. 3-ról, a nem messze levő Jászberényi-útra, személyzeti ügyben. A cég még csak szervezkedett, termelés nem volt.

3. BUDAPESTRÖL VIDÉKRE SZÓLÓ KÜLDEMÉNYEK

E csoport küldeményei aránylag ritkák. Ugyanis a budapesti lakosság nem tudhatta, merre működik a posta és merre nem, így minden küldemény egy kísérleti ballon jellegét viselte. Az itt látható lapot először Románd községbe címezték ahonnan aztán a szomszédos Gic falvára küldték. E két falu Pannonhalmától kb. 15 km-re délre, a Bakonyban található. A láp hátoldala szinte sztenderd-szöveg az akkori időkből. „Még nem tudom, megy-e a posta arrafelé, megpróbálom az írást... Két hónapig éltünk a pincében, de megmaradtunk...”

6. ábra. Levelezőlap Romándra, majd utána küldve Gicre. 40 fillér helyes díjlerovással.

4. VIDÉKRÖL BUDAPESTRE KÜLDÖTT KÜLDEMÉNYEK

Ezek nem túl ritkák, mert a nép úgy gondolhatta, hogy „hol ne működjön a posta, ha nem a fővárosban?”

Ha helyes időrendi sorrendben akarunk haladni, akkor ezzel a tinnyei borítékkal kellene kezdenem a küldemények ismertetését. Kérem, olvassák el ezzel kapcsolatban a Bélyegvilág 2016. áprilisi számában a 8. oldalon „Kitörés a Budapest Erődből” címmel irt munkát, mely az 1945. február 11-i esti eseményekkel foglalkozik, és feleleveníti a drámai órákat, melyeket csak a résztvevő katonák töredéke élt át. Ott van megemlítve Tinnye község neve is, mely akkor már orosz kézben volt. Így könnyebben érthető, hogy a posta már március 6.-án nyitva volt, csak a felvett levelekkel nem tudhatott mit kezdeni, mert forgalom még nem lehetett. Összeköttetése a Budapesti Postaigazgatósággal akkor még nem volt, így nem értesült az új budapesti díjszabásról. A levelet 17 nappal később március 23-án kezelte a 741-es postahivatal. A jelek szerint ez a hivatal dolgozta fel az oroszok által elfoglalt országrészekből beáramló postát. (Ez még további kutatásra vár.)

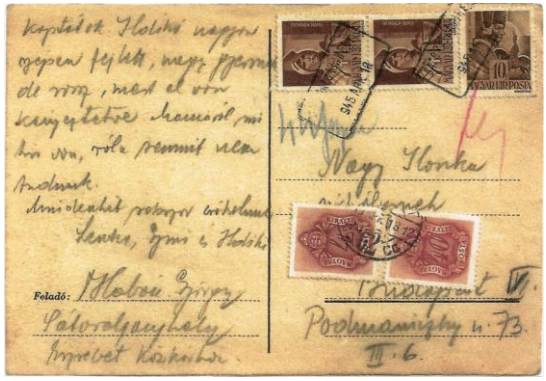
7. ábra Levél Tinnyéről, 45. március 6-i bélyegzéssel, 30 fillér bérmentesítéssel, a Budapesti tarifás 60 fillér helyett. 30 fillér hiány x2 = 60 fillér portó, leróva egy pár és egy egyedi 20 filléres portóbélyeggel.

A levélen „T 60 f” kék ceruzajelzés, valamint a cím felett „nyból” jelzés, melyet én, mint „nyugatból” rövidítést olvasok, jelezve, hogy a levél egy nyugat felöl késedelmesen érkezett csomagból származik.

NYUGATI IRÁNYBÓL EDDIG CSAK EZT AZ EGY LEVELET TALÁLTAM. A KORSZAK NAGY RITKASÁGA!

A következő levelezőlapnál megint fejbe vág bennünket a történelem.

A szövegből: „*Egy hét óta vagyunk SA. Ujhelyen. A csehszlovákok Kassáról számtalan magyarral együtt kiutasítottak, úgy hogy néhány óra alatt el kellett hagyni a várost. Bizony mindenünk ott maradt, koldusbotra jutottunk.*”

8. ábra. Sátoraljaújhelyi levelezőlap a kassai drámai eseményekről szóló beszámolóval, az újhelyi Erzsébet közkórházból, 45. ápr. 10-ről. Ottani, még régi tarifa szerint 18 fillérrel helyesen bérmentesítve, budapesti portózás: 44 fillér

A filatelisták töretlen életkedvéről már beszéltünk, itt egy újabb bizonyíték: Egy már megkapott értesítést megköszönve kérdezősködik egy gyűjtő különböző háborús kiadások ára után, a neves Székely Sándor bélyegkereskedőtől, 45. április 23-án!

„Nem ütik a jogászt agyon” szól a dal, − de a filatelistákat sem!

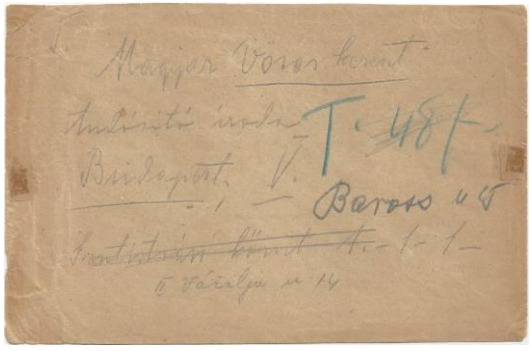

9. ábra. Levelezőlap Kunhegyesről Budapestre, 18 fillér benyomottassal.

Szép utolsó napi, 44 fillér portózás.

A következő küldemény egy nagyon egyszerű boríték Sárszentlőrincről, Tolna megyéből Budapestre, a Vöröskereszt tudósító irodának címezve.

A borítékot a szomszédos Nagydorog községben adták fel – a Sárbogárd-Szekszárd vonalon -, ahol bizonyára volt nyitott postahivatal. A levélre 36 fillért ragasztottak, valószínűleg csak ilyen bélyegek voltak kéznél, − mint levelezőlapok díja, − gondolván hogy ez jó lesz a 30 fillér helyett. A bélyegeken ovális NAGYDOROG bélyegzőt látunk, ahova a dátumot kézírással jelölték be: 45. IV. 2.

10. ábra. Levél a Vöröskeresztnek Sárszentlőrincről, Nagydorogon feladva, Tolna megyében. A segélyszervezet irodái több budapesti cím alatt működtek. Míg a megfelelőt megtalálták, többszörös utánküldésre volt szükség.

Az előoldalon „T 48 fillér” portójelzés, (hiány: 24 fillér x2= 48 f.) melyet a Vöröskereszttől nem hajtottak be, mivel úgy a beérkező, mint a kimenő levelezés számukra teljesen portómentes volt.

11. ábra. A levél hátoldala Nagydorog ovális, kisegítő bélyegzővel. Kézírásos dátum kiegészítés: 1945 IV 2.

12. ábra. Levelezőlap Irsáról Kispestre 45 febr. 26-ról, ovális kisegítő bélyegzővel ellátva.

Ha már az ovális szükségbélyegzéseknél tartunk, nézzünk meg egy másik, tanulságos darabot, mely nem Budapestre, hanem Kispestre küldetett, de éppen ez teszi érdekessé. Mindenek előtt a dátum tűnik fel: II.26. Aztán meg megint az ovális szükségbélyegző: IRSA, PESTMEGYE. Tehát Irsa-Kispest viszonylatban már a budapesti postaforgalom megindulása (március 2.) előtt dolgozott a posta. Kispest pedig nem tartozott akkoriban Budapesthez, − 1950-ben lett csak Nagy- Budapesthez csatolva, − tehát a hadműveletek befejezése után (1945 jan. 9.) beindulhatott a levélforgalom központi intézkedések nélkül.

Viszont ebben a napokban a budapesti tarifa még nem volt meghirdetve, így a levelezést még a régi rendszerben bonyolították, azért csak 18 fillér, portó nélkül.

Sajnos nem vagyok a bélyegzőtanban nagyon jártas, de ezeket az ovális bélyegzőket a civil hivatalkezelőséghez tartozóknak tartom, melyeket postabélyegzőként akkor használtak, mikor a front

átvonulása után a postahivatalok saját bélyegzői nem voltak fellelhetők.

A következő levelet a Hodobay cég anyagában találtam, ahol a Horthy 2 pengős bélyeg ragadta meg figyelmemet. Ilyet ebből az időből nem láttam, noha a magas portó (60 fillér levél, és 1,40 P. az ajánlás = 2 P.) ezt a bélyeget predesztinálta volna a felhasználásra. Aszódon is eltűntek a bélyegzők a frontátvonulás miatt, se postabélyegző, se ajánlási ragjegy nem volt. Így egy rögtönzött cédula volt az „R"-jegy, és bélyegzőként az ottani „ASZÓD P.U." MÁV-állomásbélyegzőt használták fel. A dátum kézzel bejelölve: 1945 IV. 27.

13. ábra. Levél ASZÓD P.U. bélyegzővel Budapestre, az Országos Levéltárba.

Hátoldalon Budapest 2 érkezési bélyegző, V. 2. dátummal. Ugyanott ceruzával egy korábbi gyűjtő tanácstalan tarifamagyarázata − túlsúlyos, 3 P helyett 2 P etc. − Ebből is látszik, milyen fontos volt a Philatelica 2012/1 számában megjelent összefoglaló munka a Budapest-tarifáról.

Soká küzdöttem magammal, hogy az alábbi levelet bemutassam-e. Összetákolt, szakadozott, ilyen madárlátta darabot nem szabad bemutatni. De az igazi filatelisták, akik az agyonvert, szakadozott leveleket is szeretik, ha ritkák, vagy egyedi darabok, azok nézzék meg velem együtt dupla örömmel ezt a csúnyuska küldeményt.

A már többször említett „elsőnapos" levélen, melyet egy újságkivágás felragasztása tett halhatatlanná, a 45. március 2-től érvényes levéltarifák mellett a túlsúlyos küldemények új díjait is felsorolta[2]. A városhatáron kívülre címzett küldeményeknél ezt látjuk: 20 grammig 60 fillér, 250 grammig 1 P 20 fillér, 500 grammig 1 P 60 fillér

Ezt a súlybeosztást én nem nagyon tartottam fontosnak, mondván, hogy ilyen levelek úgy sincsenek, ill. nem találhatók. Annál nagyobb volt meglepetésem, mikor véletlenül mégis felfedeztem egy ilyen túlsúlyos küldeményt. Egy banklevélről van szó, melyet az Általános Hitelbanktól küldtek a Pápai Hitelbanknak, csak megfelelő nagyságú boríték hiányában ragasztószalaggal összetákolt rögtönzött valami készült, amelyre még a bank cimkéje is rákerült.

Így indult útba a budapesti tarifa utolsó előtti napján egy 30 db. 4 filléres Hadvezér frankaurás levél Újpestről Pápára, e kor egy érdekes darabját megalkotva.

[2] ld. Philatelica 12/1

14. ábra. Banklevél Újpestről Pápára, 45. IV. 29-ről, 30x4 fillér Hunyadi János bélyegekkel.

Újpest még tartogat szép küldeményeket számunkra. Nézzünk meg egy továbbit.

Egy Mezőberénybe írt levelet látunk, szokatlan 50 filléres frankatúrával. Ilyen nem is volt, 60 fillér kellett volna rá. Ott is árulkodik az Újpesten rávert „T" portójelzés. Csak Mezőberényben, Békéscsaba közelében a budapesti tarifáról nem sokat hallhattak, így nem tudván, hogy az amúgyis látszólag túlfrankírozott levelet − 30 fillér helyett 50 fillér − miért portózták meg?

15. ábra. Levél Újpestről Mezőberénybe 45. IV. 27-ről, 50 filléres hiányos bérmentesítéssel. Fekete « T » portóbélyegző a feladásnál, nem lett beszedve Mezőberényben.

UTOLSÓ NAPI LEVELEZŐLAPOK A JÁSZSÁGBÓL

A Budapesti tarifa végleges kiterjedését csak a fennmaradt küldemények alapján tudjuk sejteni. Írásos utasítások ez időkből nem maradtak fenn. Meglepő egy levelezőlap Jászszentlászlóról. Ez a település a Kiskunmajsa-Kisteleki vasútvonal mentén fekszik, tehát nagyon messze a fővárostól. Mégis a budapesti tarifa szerint van bérmentesítve, 40 fillérrel. (A postán már csak válaszos levelezőlapok voltak raktáron, ezeket megfelezve árulták őket 18 fillérért !) Nincs kizárva, hogy helyi forgalomban továbbra is a régi tarifák voltak érvényben, csak a Budapestre szóló levelekre tettek 40 fillért, hogy a címzettnek ne kelljen büntetőportót fizetni.

16. ábra. Levelezőlap JÁSZSZENTLÁSZLÓ P.U. LEVÉLSZEKRÉNYBÖL 45.IV.30. bélyegzővel Budapestre.

A következő lap Jászjákóhalmán lett feladva, szintén a tarifa utolsó napján, ápr. 30-án. „Fizetve, Jászjákóhalma, IV. 30.” kézírásos érvénytelenítéssel. Ez a település Jászberény közelében van, a lap Pestszentlőrincre ment. Az előző lappal együtt egy szép párocskát képez.

17. ábra. Levelezőlap Pestszentlőrincre, a budapesti tarifa szerint a 18 fillér benyomottas 40 fillérre kiegészítve.

5. VIDÉKEN FELADOTT ÉS VIDÉKRE SZÓLÓ KÜLDEMÉNYEK A BUDAPESTI TARIFÁVAL

Budapest környékéről ismeretesek küldemények, melyek a fővárost nem érintették, mégis a megemelt tarifa szerint lettek bérmentesítve. Ebből is látszik, hogy a tarifa hatásterülete milyen gyorsan kiterjedt. Meg kell említenem, hogy az ilyen küldemények mindig portóhelyesen lettek bérmentesítve, Budapesttel ellentétben portóbélyeges küldeményt ebben a relációban máig nem láttam. Ennek az az oka, hogy a levélszekrény használata e viszonyokban vidéken nem volt szokásos, hanem a küldeményeket, − a hétköznapiakat is − mindig az ablaknál adták fel!

A következő ábrán egy 40 fillérrel bérmentesített levelezőlapot látunk Szentendréről. Az ottani postának nem volt már akkoriban elegendő 18 filléres lapja, így a válaszos lapok szétvágásával segítettek magukon.

18. ábra. Válaszos levelezőlap tőlapja kiegészített bérmentesítéssel Nógrádverőcére. 1945. ápr. 14-ről.

A következő levél Dunakesziről ment Kisigmándra, az új tarifa szerint helyesen 60 fillérrel bérmentesítve. Az érdekesség benne a bélyegző, melyet egy gyermekjátéknak szánt kézi szedésű „nyomdából" szerkesztettek. Ilyen bélyegző provizóriumot eddig csak alagi küldeményeken ismertem.[3] Itt viszont „DUNAKESZI 1. 1945. III." (nap nélkül) a szöveg.

A később egybeolvadt 2 település postásai már akkor így együttműködtek, és közösen állitották elő ideiglenes bélyegzőiket.

19. ábra. Levél Dunakesziről Kisigmándra 60 fillérrel, 1945 márciusából.

6. LEVELEZÉS A VISSZATÉRT, MAJD UJRA ELSZAKITOTT TERÜLETEKKEL (FELVIDÉK, KÁRPÁTALJA, ERDÉLY)

Az innen beérkező küldemények talán nem tartoznak 100%-osan a budapesti tarifa ismertetésének fejezetéhez, azonban mint ezen idők tanúi, történelmi ritkaságok. Azonfelül szerintem, mint beérkező posta, összefüggésben vannak Budapest postatörténetével. Ebben jóval felülmúlják a klasszikus időszak ritkasági fogalmait, mert az itt bemutatott küldemények eddig jóformán egyedi példányoknak számítanak!

A következő levelezőlapot egy könyvtári „Literatur-Kartei"-ből készítették annak, más hiányában, Rozsnyón. Frankatúraként az ottani helyi kiadás 45. febr. 15.-én megjelent 17 értékből álló sorozatának 2 értékét látjuk, mint a 18 filléres levelezőlap – változatlan - di ját, CSP felülnyomással. (A 100-200 példányszámban szintén felülnyomott 13 különböző portó bélyeg forgalomba nem került.) A sorozat március végéig, tehát csak 6 hétig volt bérmentesítésre felhasználható. A feladó Dovala József egy igazi filatelista volt, aki a legnehezebb időkben sem felejtette el frankaturáját visszakérni.

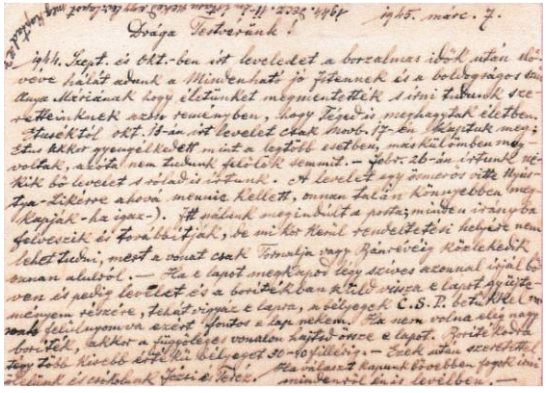
Érdemes a hátoldali szöveget elolvasni, beleértve a visszaküldési instrukciókat is. Ezen, a rozsnyói helyi kiadás bélyegeivel Uj pestre küldött lap az egyetlen, melyről tudok a budapesti tarifa idejéből.

[3] ld. Philatelica 12/1, 14, és 15 ábra.

20. ábra. Levelezőlap Újpestre 45. III. 6-ról, Rozsnyóról, a helyi kiadás 2 értékével, 18 fillérért. Az újpesti érkezésnél portót nem számítottak fel, pedig 44 fillér járt volna !

Ennek az lehet az oka, hogy a 45. márc. 2-i rendelkezésben az elszakított területekről beérkező küldemények kezeléséről nem intézkedtek. Később pedig a beérkező küldemények kis számára való tekintettel külön előírásokra nem volt szükség.

21. ábra. A lap hátoldala a lap visszaküldésére vonatkozó utalásokkal.

A következő tábori postai levelezőlap nagyon érdekes. A rövidéletű csehszlovák postaigazgatóság Kárpátalján −1944. nov. 8.-tól 1945 jan. 17.-ig − Huszton 5000 példányban e díjmentes levelezőlapokat felülnyomta „Ceskoslovenska Posta 18 f." szöveggel, valamint a magyar szöveget eltakaró „gerendákkal". E levelezőlapok a rövid CSP éra alatt nem kerültek teljes számban felhasználásra, így a megmaradt ismeretlen számú kártyát a szovjetorosz kárpátaljai postaigazgatóság újra felülnyomta.

Az ezúttal a csehszlovák szöveget is eltakaró vastag sávok mellett a „Zakarpatszka Ukraina" szöveg fedi el a „18 f." értékjelzést valamint „-.40" új értéket ad meg. A felülnyomat ezúttal Munkácson készült.

A Tiszaújlakról (Vylok) küldött lap az akkor érvényben levő kárpátaljai tarifa szerint Budapestre 1 pengőbe került, így még 60 fillér értékkiegészítés kellett rá. A bélyeg a II. ungvári kiadásból az ottani fogalmak szerint nagy példányszámú volt. − 7.078 példány készült belőle, az összesen 42.264 db. mellett. −

Bélyegző Tiszaújlakon akkoriban nem volt, így a lap kézírással lett érvénytelenítve dátummal együtt: 14. III. 45.

22. ábra. Levelezőlap Budapestre 1945 III. 14-ről, Vylok (Tiszaújlak) kézírásos jelzéssel. Eredetileg díjmentes táboriposta lap először Huszton 18 fillérre, majd Munkácson 40 fillérre végérvényesen felülnyomva, 1 P.-re kiegészítve.

A következő lap nem kevésbé érdekes. A 18 filléres levelezőlap Beregszászon lett felülnyomva 40 fillérre. (Majdnem 90 fokos szög a betűállásnál, orosz variáció az „Ukraina” szóban ahol az ”i” cirill betűs.) A feladás helye Munkács ahol megint csak a 60 filléres kiegészítést láthatjuk Budapestre. A privátlevelezésből származó lap „27-II. 945 kézírásos dátumjelzést mutat, tehát pontosan a postaszolgáltatás beindulására érkezhetett a fővárosba. A nagyformátumú kárpátaljai sztenderdizált provizórikus postabélyegző szövege „Zakarpatszka Ukraina Mukacsevo” és lilásfekete szint, baloldalon lila cenzúrabélyegző.

A 60/20 filléres bélyeg a II. ungvári kiadásból származik és 1462 db. készült belőle.

Tehát figyeljük meg: a lap Beregszászon lett felülnyomva, a bélyeg Ungváron, a felhasználás munkácsi!

23. ábra. Levelezőlap (Otkritka) 40 fillér új értékjelzéssel, 60 fillérrel kiegészítve Budapestre.

A harmadik levelezőlap dr. Simády információi szerint a második munkácsi felülnyomás ismérveit viseli. Ezek a következők:

1. Válaszos levelezőlapok − melyekből nagyobb mennyiség lehetett raktáron − ezeket a felülnyomás előtt szétválasztották.

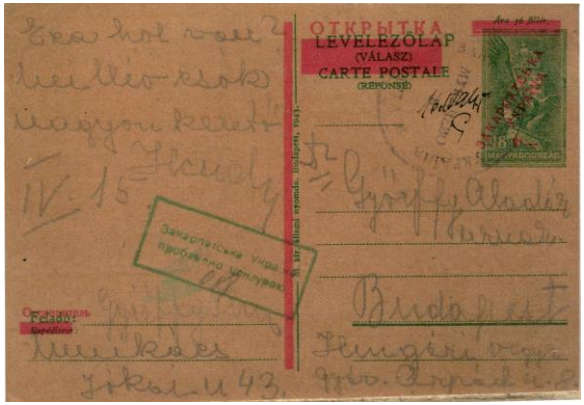
2. A felülnyomás színe piros.

3. Az új érték 1.- (pengő)

4. A „Zakarpatszka Ukraina” szövegben az „i” nem cirill, hanem az ukrán variációs „i”, 2 ponttal felette.

A 945.IV. 16.-án Budapestre indult lap szintén a dr. Györffy levelezésből származik, a körbélyegző színe lila, a cenzúráé zöld.

Nota bene: Kárpátalján 1945. november 15.-ig továbbra is magyar pénz volt forgalomban, a váltópénzek mellett bankjegyek is 100 P.-ig.

24. ábra. Levelezőlap Munkácsról Budapestre, egy helyi kiadású piros felülnyomatú OTKPbITKA. Csak ez a levelezés ismeretes.

Kedves Gyűjtőtársak! Az elmúlt 45 év legnagyobb Kárpátalja-gyűjteményeit áttanulmányozva állít hatom, hogy ebből a témából − Kárpátalja-Budapest relációban − nem ismerünk 6-nál több küldeményt, melyek a Budapest-tarifa érvényessége alatt érkezett a fővárosba, így a kedves olvasó örülhet annak, hogy a világkészlet felét így egy ültében átnézhette.

Földrajzilag tovább haladva nézzünk meg három erdélyi küldeményt.

Mindenekelőtt egy Erdélyben futott levél keltette fel érdeklődésemet. Vöröskeresztes bélyegzővel balra fent egy hivatalos feladás benyomását kelti, pedig nem az. Mint tudjuk, az bérmentes lett volna. Így viszont 2 privát személy levelezését láthatjuk, ahol ezt a bélyegzőt és a borítékot az irodából „organizálták" ugyan, de a budapesti tarifa szerint 60 fillérrel bérmentesítve adták fel, III. hó 30-adikán.

További érdekesség, hogy a feladó ugyan a XIV. kerületi Kassai út 32.-ben lakván a levelet nem be a városba, hanem kifelé, Újpestre vitte ki feladni. A 14. és 15. számú ábrákon szintén újpesti feladású küldeményeket láthatunk, Pápára és Mezőberénybe. Ebből azt következtetem, hogy a lakosság valahogyan tudomást szerezve − az újságból? − az ilyen leveleket közvetlen Újpesten adta fel, mely városrész kevésbé szétbombázott állomásáról indultak alkalmi vonatok. Menetrendszerű járatokról persze akkor még nem lehetett beszélni.

25. ábra. Egy katonaújságból összetákolt levél-szalag a ceglédi postahivatalból, a frontátvonulás után, 944. dec. 18.-áról. Rendkívül értékes postatörténeti, de kicsire becsült küldeményfajta.

A levelek továbbítása akkor úgy működhetett, ahogyan egy 944. dec. 18-as dátumú „Levélzárlat" a ceglédi postahivatal által Alberti-Irsára küldetett nyitott szalagja ránk hagyta azon idők levélszállítási lehetőségeit. Egyébként ez ugyanaz az Irsa, ahonnan a 12. ábrán látható levelezőlap már februárban Kispestre eljutott. Most akkor már tudjuk, hogyan!

Nézzük tovább az erdélyi levél útját. − Hacsak nem akad meg szemünk a véletlen címzési kombinációban: Szilágyiné leveleivel Szilágy megyébe, Zilahiné részére... − A III. 30-as újpesti bélyegző után következőként a nagyváradi, már románosított pecsétet találjuk, OFICIUL P.T.T. ORADEA 1. 15. APR. 1945 szöveggel, mint átmenő bélyegzőt, majd a hátoldalon SIMLEUL SILVANIEI 21. APR. 45 (Szilágysomlyó) kétkörös román átmenő, majd MARGITTA 45. IV. magyar túlélő bélyegzőt találhatjuk. Kémernek − románul Camar − nem volt akkor postahivatala. Érdemes megemlíteni azt a hihetetlen tényt, hogy további küldeményeket Erdélybe az időkből nem ismerek....

26. ábra. Levél Budapestről újpesti feladással Kémerbe az újra elszakított Erdélybe, 1945. március 30.-ról, a budapesti tarifa szerint távolsági levélként 60 fillérrel bérmentesítve.

Itt említem meg még egyszer, hogy a Posta a budapesti tarifa meghirdetésekor külföldi levelezésről nem rendelkezett! Ezek lehetőségét azon zűrös időkben először nem is vették figyelembe, majd kiderülhetett, hogy a beérkező és kimenő levelek kis száma miatt erre nem is volt szükség. E téren csak a második(!) infla-tarifa − VII. 2-től − hozott változást. Addig hivatalosan külföldi levélforgalom nem volt!

Hadd mutassak be egy ilyen Budapestre címzett, beérkező darabot Nagyváradról, 1945. febr. 21-ről. A levél 3 P. 30 filléres bérmentesítést hord. Ez az ottani helyi, felemelt, kicsit komplikált tarifa szerint így jön létre:

- *Levéldíj* a régi tarifa szerint: 30 fillér. − A levelezőlapoknál a postai teljesek benyomottas bélyegét 18 fillérért elfogadták. − Ezt a régi, felülnyomás nélküli bélyeggel kellett leróni.

- *Helyi tarifás felár* darabonként: 1 pengő (függetlenül, hogy lap-e, vagy levél-e.) Ezt az új, felülnyomott bélyeggel kellett leróni.

- Az *ajánlási díj*: 2 pengő, szintén felülnyomott bélyeggel lerovandó.

A Posta műszaki igazgatójának, a budapesti Igazgatóságához címzett levél közelebbi címet nem mutat, a feladó sejthette, milyen volt akkor a helyzet Budapesten.

27. ábra. Ajánlott levél Budapestre a Posta műszaki igazgatójának Nagyváradról, 45. febr. 21-ről, a nagyváradi helyi tarifa szerint 3.30 P. bérmentesítéssel.

A következő ábrán egy nagykárolyi feladású levelezőlapot láthatunk, ahol szintén a nagyváradi tarifa volt érvényben, melyen sem feladási postabélyegző sem a nagyváradi helyi kiadás bélyege nincsen. A postahivatalban úgy segítettek magukon, hogy az egy pengő felárat a rendelkezéssel szemben régi bélyegekből tákolták össze. A bélyegek nincsenek lepecsételve. Ezt a munkát a kolozsvári postán, az átfutásnál végezték el, így tudjuk, mikor kezelte a posta.

28. ábra. Levelezőlap Budapestre Nagykárolyról, a nagyváradi tarifa szerint 1.18 pengővel bérmentesítve. Kolozsvári átfutási bélyegző 45. márc. 15-ről. Kétnyelvű cenzúrabélyegző.

Az egyik leglátványosabb erdélyi küldemény Lacza László bélyegkereskedő jóvoltából került hozzám az 1980-as évek végén. A Providentia biztosító duplasúlyos Budapestre szóló levele egy 3,64 pengős frankatúrát mutat. Ezt így kell feloldani:

- Túlsúlyos levél 30 helyett 60 fillér. Elnézésből egy darab 4 filléressel többet ragasztottak rá, így lesz belőle: 64 fillér. Régi bélyeggel leróható.
- Helyi tarifás felár darabonként: 1 pengő. Felülnyomott bélyeg kellett rá.
- Ajánlás mindentől függetlenül: 2 pengő. Felülnyomott bélyeg kellett rá.

Voloncs Gábor a „Szabolcsi Bélyegújság” 13. évfolyam 3-4. számában megjelent nagyon alapos idevágó szakcikkéből tudjuk, hogy csak két ilyen levél létezik egész Erdélyből. (Szerencsére Laczát még egyszer meglátogattam...)

29. ábra. Duplasúlyos levél Nagyváradról Budapestre 45. márc. 15-ről, a vállalaton belüli levelezésből. A levélre 4 fillérrel több bélyeg került. (3,60 helyett 3,64)

Végezetül hadd mutassak be egy kuriózumot. A Vöröskeresztnek Budapestre címzett levelet Nagyszalontán, Erdélyben írták. Voloncs Gábor kutatásai szerint volt ugyan akkor posta ott, és ismeretesek is küldemények, de igen kis számban. Hogy ez a levél hogyan jutott el Budapestre, feladási, átmenő bélyegzők nélkül, nem lehet megállapítani. Valószínűleg egy Budapestre utazó személlyel küldték, mégpedig katonatiszttel. Privát személy ezidőben még nem tehetett ekkora utat. Tény, hogy a levél az erdélyi, nagyváradi tarifa szerint 1,30 pengővel helyesen van bérmentesítve, Azonban a nagyváradi 1P/1f Árpád bélyeg a felülnyomattal a kézbesítő hivatalnál ismeretlen volt, azért átküldhették a Főpostára, akik aztán az amúgyis díjmentes Vöröskereszt-levelet a 4-es (fő-)posta kisegítő bélyegzőjével szentesítették, és a küldeményt továbbították.

30. ábra. Nagyszalontai levél az ottani tarifa szerint 1,30 pengővel helyesen bérmentesítve, de valószínűleg csak Budapesten feladva 45. Már. 19-es bélyegzővel. Két nappal később már feldolgozási feljegyzés a borítékon: „Részletes adatok bekérve. 945. III. 21."

Remélhetően a jövő még néhány érdekes küldeményt fog még hozni e korszakból, mely eddig még, e darabok ritkasága miatt, alig lett feldolgozva. Köszönöm érdeklődésüket.

Aranyérmes tagjaink a World Stamp Show New York 2016 kiállításon

Bob Morgan (US) és Ralph Ebner (D)

Bill Hedley (GB) és Szücs Károly(H)

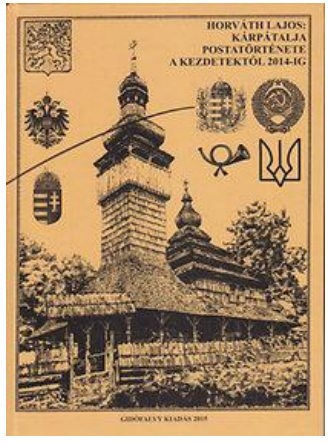
HÍREK

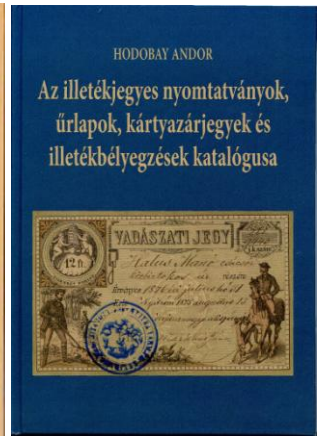
2016. a Mafitt nagy sikereinek éve volt. Ez áprilisban kezdődött, amikor ***Szücs Károly*** a nemzetközi Alpok-Adria kiállítás nagydíját nyerte el „Okiratok bélyegzése a Habsburg birodalomban 1686-1858” című gyűjteményével (lásd honlapunk bemutatóinál).

Ugyanitt vehette át a szerző akadályoztatása miatt ***Gidófalvy Péter*** szerkesztő és kiadó a FEPA 2015. évi, ***Horváth Lajosnak*** ítélt irodalmi díját „Kárpátalja postatörténete a kezdetektől 2014-ig” című művéért.

A Szombathelyen párhuzamosan rendezett, nemzetközi részvételű HUNFILA kiállítás nemzetközi nagydíját ***Hadmar Fresacher*** „Kärnten postatörténete 1883-ig”, nemzeti nagydíját pedig ***Czirók Dénes*** „A levélforgalom fejlődése Magyarországon 1750-1817” című gyűjteményei nyerték. Az említettek mindannyian a Mafitt régi és megbecsült tagjai!

ÚJ FILATÉLIAI SZAKKÖNYVEK

E könyvek kiadónál és a szerzőknél szerezhetők be, melyek forgalmazását a Mafitt is támogatja.

Tagjaink nemzetközi FIP aranyérmes gyűjteményei az idei New Yorki kiállításon:

Homonnay Géza	Postal History of Hungary 1867-1871, Bajnokok osztálya	Large Gold
Ralph Ebner	The leave underprint revenues from Austrian Empire and its countries 1854-1875, Revenue osztály	Large Gold
Bill Hedley	Postal Services in the Habsburg Kingdom of Hungary to 1900, Postal History	Gold
Robert Morgan	Hungary: The Hyperinflation 1945-1946 , Postal History osztály	Gold
Szücs Károly	Hungary's First Documentary Revenues During the Forint-Krajczar Currency Period 1868-1898, Revenue osztály	Gold

Reményteljes utánpótlásunk is van már, mert ugyanitt a legfelső korcsoportú ifjúsági osztályban Large Vermeil érmet nyert idén felvett tagunk, ***Manz János*** II. világháborús tábori posta gyűjteményével.

Az említettek kiemelkedő sikerei jelentősen hozzájárultak alapszabályban lefektetett céljaink megvalósításához, a magyar filatélia, és ezen belül is különösen a Mafitt egyre növekvő nemzetközi jó hírnevéhez. Valamennyiünk nevében ez úton is köszönjük e sok fényes siker létrejötte érdekében kifejtett fáradozásaikat!

Az 1971-ben indított lap félévente jelenik meg, az 1991-ben kezdődött húsz év szünet után
2011-től a Mafitt tagdíjfizető tagjai számára szükséges mennyiségben,
magyar és párhuzamosan angol nyelven is (a nyelvi mutáció 50 alatti példányban.)

Újságunk teljes tartalma és digitális lemezmelléklete a Mafitt honlapjáról letölthető.

www.mafitt.hu

The numbers of this journal are given on our website.
With our authors' permission the contents are listed there.

XXVII. évfolyam

ISSN 0324–4806

Magyar Filatéliai Tudományos Társaság
Hungarian Society for Philatelic Researches

H-1074 Budapest, Harsfa u. 47. www.mafitt. hu e-mail: info@mafitt.hu

A Philatelica nyomdai kivitezéséhez a **Gervay Mihály Magyar Postatörténeti Alapítvány** nyújt támogatást-

Ára: 1.800 Ft

A Philatelica díjai − Awards of Philatelica

2013.
LS

2014.
LS

2015.
LS

A Mafitt nevének angol fordítását e kiállítások között helyesbítettük
The Mafitt's name in English were corrected among this exhibits